

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет менеджменту

Кафедра менеджменту та маркетингу

СУЧАСНІ ТРЕНДИ НАУКОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

Методичні рекомендації
для самостійного вивчення дисципліни
здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня
1-го року очної (денної) та заочної форми
навчання ОНП «Менеджмент», спеціальності D3
««Менеджмент»»

Миколаїв

2025

УДК 001.92:005.8

C89

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету від 27.03.2025 р., протокол №7

Укладач:

Г.С. Федосєєва – д-р економічних наук, доцент кафедри менеджменту та маркетингу Миколаївського національного аграрного університету

Рецензенти:

А.С. Романенко – керуючий ТОВ «АГРО ЕКСПОРТ МИКОЛАЇВ»

І.В. Гончаренко – доктор економічних наук, професор кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету

© Миколаївський
національний аграрний
університет 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ПЕРЕЛІК ТА ПЛАНИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ.....	6
ПЕРЕЛІК ТА ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	8
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	16
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	19

ВСТУП

У сучасному науковому середовищі ефективна комунікація набуває стратегічного значення. Наукові комунікації перестали бути виключно внутрішньою справою наукової спільноти — сьогодні вони виходять за межі академічного середовища, охоплюючи бізнес, громадськість та державні інституції. Тренди, що формуються під впливом цифровізації, глобалізації та міждисциплінарності, трансформують підходи до створення, поширення та використання наукових знань.

Ці методичні рекомендації спрямовані на забезпечення самостійної роботи здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня 1-го року навчання освітньо-наукової програми «Менеджмент» спеціальності D3 «Менеджмент» за денною та заочною формами навчання.

Мета курсу Сучасні тренди наукових комунікацій – формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня здатності орієнтуватися в актуальних тенденціях наукової комунікації, ефективно використовувати сучасні інструменти для поширення наукових знань, налагодження міждисциплінарної взаємодії та інтеграції в міжнародний науковий простір.

Завдання навчальної дисципліни орієнтовані на набуття здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня системи знань, умінь, навичок, досвіду та інших компетентностей, що включають:

- знання та розуміння специфіки наукових комунікацій, їх основних понять, норм та принципів в інформаційній, бібліотечній та архівній справі;
- уміння та досвід створення самостійних наукових досліджень, написання та оформлення результатів наукової роботи у вигляді тез, статей;
- знання, уміння та досвід продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у сфері наукових комунікацій;
- знання, уміння та досвід практичного застосування методів ведення наукової комунікації (в т. ч. електронної), принципів успішної самопрезентації в науковому середовищі;

– знання, уміння та досвід застосування принципів академічної добroчесності та етичних норм в наукових комунікаціях.

Здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня набуваються наступні програмні компетентності:

- *Загальні компетентності*: ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК04. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної добroчесності.

- *Спеціальні (фахові) компетентності*: СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямах; СК02. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, опрацьовувати наукову літературу з управління та адміністрування та ефективно використовувати нову інформацію з різних джерел; СК04. Здатність ініціювати, розробляти, реалізовувати та управляти науковими проектами у менеджменті і дотичних до нього міждисциплінарних напрямах та/або складати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ТА ПЛАНІ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Наука як інформаційний процес

Наука як соціальна система, її складові. Науковий апарат (категорії науки): ідея, гіпотеза, закон, теорія. Структурні елементи теорії: факт, категорії, аксіома, постулат, принцип, поняття, положення, судження, закон. Зв'язок науки і техніки, практичне його втілення. Індивідуальні та колективні наукові дослідження (отримання, накопичення, інтерпретація наукової інформації).

Наукова література як засіб фіксування та передачі результатів наукових досліджень. Аналіз і синтез в науці. Експеримент.

Тема 2. Особливості системи наукових комунікацій

Сутність та елементи наукової комунікації. Документована і недокументована наукова інформація. Класифікація наукової комунікації. Пряма комунікація. Опосередкована комунікація. Вертикальна комунікація. Горизонтальна комунікація. Формальна наукова комунікація. Система наукових комунікацій. Наукова школа та її ознаки. Функції наукової школи. Ініціатива відкритого доступу. Світова система наукової комунікації.

Тема 3. Наукові публікації

Сутність та види та вимоги до наукових публікацій. Монографія, стаття, автореферат дисертації, препринт, тези доповідей, матеріали наукової конференції, збірники наукових праць. Умови до написання публікацій. Основні кроки для підготовки наукової публікації. Загальна структура наукової публікації. Оформлення та подання до друку наукової публікації. Посилання. Графічне оформлення публікації. Етична складова наукової публікації та заява про авторське право. Підготовка рукопису до публікації. Основні кроки підготовки наукової публікації. Вибір журналу та процес публікації.

Тема 4. Дисертація як наукова кваліфікаційна робота

Сутність дисертаційного дослідження та основні вимоги до нього. Особливості дисертаційного дослідження. На що варто звернути увагу при підготовці дисертаційного дослідження. Підготовка до написання дисертаційного дослідження. Що забезпечує виконання цього кваліфікаційного типу дослідження. Тема дослідження. У яких випадках варто замислитися над зміною теми. Структура дисертаційного дослідження. Способи формування списку використаних джерел.

Тема 5. Академічна добродетель в галузі освіти

Поняття академічної добродетелі: чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність. Цінності та принципи Бухарестської Декларації з етичних цінностей та принципів вищої освіти в Європейському регіоні.

Керівництво для інституційних Кодексів етики в галузі вищої освіти. Створення Пан-Європейської платформи з питань етики, прозорості та чесності в галузі освіти. Міжнародний центр академічної чесності. «Перелік етичних стандартів» розроблений Асоціацією міжнародних освітнях (NAFSA), «Етичний кодекс» розроблений Національною Освітньою Асоціацією, «Етичний кодекс членів Фулбрайтівського товариства України».

Тема 6. Наукові комунікації в епоху діджиталізації

Нові виклики у поширенні наукової інформації. Роль соціальних медіа у наукових комунікаціях. Відкриті дані та відкритий доступ до наукових публікацій. Інституційні репозиторії як платформи для поширення знань. Інструменти вимірювання впливу наукових досліджень. Проблеми достовірності та поширення фейкових новин. Онлайновий простір наукових комунікацій: особисті контакти вчених, комунікація у професійних наукових спільнотах, блогах, форумах. Відеоконференція як телекомунікаційна технологія. Електронний журнал; методи класифікації та кодування інформації. Електронна наукова публікація, способи її оприлюднення

ПЕРЕЛІК ТА ПЛANI ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1: Наука як інформаційний процес

Мета заняття:

- Ознайомити студентів із внеском українських учених у світову науку та економіку.
- Розвинути навички наукового дослідження та презентації матеріалів.
- Сформувати початкове уявлення про наукове дослідження та його структуру.

Заняття 1. Дослідницька робота та презентація

Завдання 1:

Підготувати дослідження та презентацію за однією з тем:

- 10 винаходів українців, які змінили світ.
- Українські науковці, які змінили світ.
- Видатні вчені-економісти України.
- Економіст з України, який навчив світ рахувати ВВП.
- Внесок українських вчених у розвиток економічної науки.

Хід виконання:

1.   Обрати тему дослідження.
2.   Зібрати інформацію з достовірних джерел (наукові статті, монографії, інтернет-ресурси).
3.   Визначити ключові досягнення та їх вплив на світову науку та економіку.
4.   Оформити презентацію (PowerPoint, Google Slides або інші інструменти).
5.   Представити результати у форматі 10-хвилинного виступу.
6.   Обговорення та аналіз отриманих результатів у групі.

Заняття 2. Формування теми наукового дослідження

Завдання 1:

Сформувати попередню назву наукового дослідження, яке буде представлено у вигляді дисертації.

Хід роботи:

1. Визначення напрямку дослідження:
  - Обрати загальну тему відповідно до ваших наукових інтересів.
  - Обґрунтувати, чому ця тема є важливою.
2. Аналіз наукових публікацій:
  - Ознайомитися з уже існуючими дослідженнями за обраним напрямком.
  - Використовувати бази даних (Google Scholar, Scopus, Web of Science тощо).
3. Визначення об'єкта дослідження:
  - Визначити основний предмет дослідження.
  - Вказати його актуальність та новизну.
4. Формулювання назви дослідження та її обґрунтування:
  - Запропонувати чітку, логічну та коректну назву.
  - Обґрунтувати її важливість у контексті сучасної науки та економіки.

Тема 2. Наукові комунікації

Мета заняття

- Ознайомити студентів із принципами наукової комунікації.
- Навчити формулювати наукову гіпотезу.
- Розвинути навички аргументації та захисту власних наукових ідей.

Завдання 1: Формулювання наукової гіпотези

На основі проведеного дослідження студенти повинні:

1. Сформулювати чітку наукову гіпотезу відповідно до своєї дисертаційної теми.
2. Обґрунтувати її актуальність:
  - Чому ця проблема є важливою?

- Які практичні наслідки має дослідження?
- Чи існують протилежні точки зору?

Завдання 2: Усний виступ з доведенням гіпотези

- Кожен студент коротко представляє свою гіпотезу
- Під час виступу необхідно:
  - Чітко сформулювати тезу.
  - Використати логічні аргументи та приклади.
  - Підкріпити слова науковими джерелами (статистикою, дослідженнями).
- Інші студенти можуть ставити запитання або висловлювати контрапротиваргументи.

Тема 3. Наукові публікації

Мета заняття:

- Навчити студентів формулювати тези наукових доповідей.
- Ознайомити з вимогами до наукових публікацій.
- Розвинути навички пошуку наукових конференцій.
- Покращити вміння презентувати наукові результати.

Заняття 1 Наукові публікації

Завдання 1: Вибір теми для наукової публікації

- На основі теми дисертації та сформульованої гіпотези студенти:
  1. Визначають ключові аспекти дослідження.
  2. Формулюють робочий варіант теми тез.
  3. Узгоджують тему з викладачем.

Завдання 2: Пошук відповідної міжнародної конференції

- Робота з онлайн-ресурсами (Google Scholar, Scopus, Web of Science, сайти університетів, наукових установ).
- Вибір конференції відповідно до тематики дослідження.
- Аналіз вимог до оформлення тез доповідей.
- Обговорення знайдених конференцій у групі.

Заняття 2. Наукові публікації

Завдання 1: Підготовка тез доповідей

- Написання тез відповідно до обраної конференції.
- Оформлення відповідно до вимог:
  - Обсяг (зазвичай 1-3 сторінки).
  - Мова (англійська, українська або інша).
  - Структура (вступ, методологія, результати, висновки).
- Перевірка викладачем (рецензування, рекомендації щодо покращення).

Завдання 2: Презентація тез та їх обговорення

- Кожен студент представляє свої тези
- Інші студенти ставлять запитання, дають зворотний зв'язок.
- Викладач аналізує якість доповідей, надає поради щодо вдосконалення.

Тема 4. Дисертація як наукова кваліфікаційна робота

Мета заняття:

- Ознайомити студентів із вимогами до оформлення дисертаційного дослідження.
- Навчити складати детальний план дисертації згідно з науковими стандартами.
- Розвинути навички аналізу нормативних документів та їх застосування на практиці.

Заняття 1. Дисертація як наукова кваліфікаційна робота

Завдання 1: Дослідження рекомендацій щодо оформлення дисертацій та авторефератів

1.   Опрацювання нормативних документів, зокрема рекомендацій, наведених у «Бюллетені ВАК», 2017 р.
2.   Аналіз структури дисертацій та авторефератів на основі знайдених матеріалів.

3. Визначення ключових вимог до оформлення дисертації (обсяг, структура, вимоги до бібліографії, таблиць, ілюстрацій тощо).

- Формування списку рекомендацій щодо оформлення дисертаційного дослідження
- Обговорення у групі, виділення найважливіших аспектів.
- Спільне формулювання узагальненого переліку рекомендацій.

Заняття 2. Дисертація як наукова кваліфікаційна робота

Завдання 1: Складання плану дисертаційного дослідження

- Індивідуальна робота студентів:
  - Аналіз власної теми дисертації.
  - Визначення основних розділів дисертації відповідно до нормативних вимог.
    - Складання попереднього змісту (вступ, основна частина, висновки, список літератури, додатки).
    - Узгодження структури з науковим керівником (якщо є можливість).
- Кожен студент коротко представляє план своєї дисертації
- Групове обговорення:
  - Чи відповідає план нормативним вимогам?
  - Чи є логічні зв'язки між розділами?
  - Чи правильно розставлено акценти в дослідженні?
  - Чи є достатня кількість джерел для аналізу?
- Колективна корекція структури дисертацій.
- Висновки та рекомендації щодо покращення планів

Тема 5: Академічна добросередиство в науці та освіті

Мета заняття:

- Ознайомлення студентів із поняттям академічної добросередиства

- Аналіз нормативних документів, що регулюють академічну добросовісність
- Формування відповідального ставлення до освіти та науки
- Розвиток навичок критичного мислення та аргументованого висловлення власної позиції

Заняття 1. Академічна добросовісність в науці та освіті

Завдання 1. Дослідження Кодексу академічної добросовісності МНАУ

Інструкція:

- Ознайомитися з Кодексом академічної добросовісності МНАУ (онлайн або друкований варіант)
- Виділити та записати:
  1. Перелік порушень академічної добросовісності
  2. Сутність та форми академічної відповідальності

Завдання 2. Написання есе. Тема: Чому академічна добросовісність – шлях

до економічного та інноваційного розвитку країни

Хід роботи:

- Написати коротке есе (200-250 слів), враховуючи такі аспекти:
  - Як академічна добросовісність впливає на якість освіти?
  - Чому чесність у навчанні формує якісних спеціалістів?
  - Як порушення добросовісності можуть негативно вплинути на

економіку та інновації країни?

◆ *Додаткове питання для роздумів:*

- Чи можна досягти економічного зростання без дотримання академічної добросовісності?

Завдання 3. Групова дискусія

- Кожен студент коротко представляє свою основну думку з есе
- Дискусія на основі ключових тез
- Викладач узагальнює і робить висновки
- Чи є академічна добросовісність частиною професійної етики?

- Як можна посилити культуру академічної доброчесності в українських видах?

Тема 6: Наукова комунікація в епоху діджиталізації

Мета заняття:

- Ознайомити студентів із сучасними формами наукової комунікації
- Дослідити онлайновий простір наукових комунікацій
- Формувати навички ефективного використання цифрових інструментів у науковій діяльності

Заняття 1. Наукова комунікація в епоху діджиталізації

Завдання 1. Аналіз професійних наукових спільнот і блогів

Хід роботи:

- Оберіть одну платформу (наприклад, ResearchGate або наукові блоги)
- Дослідіть її можливості для обміну знаннями
- Оцініть переваги та недоліки

Завдання 2. Проведення міні-дискусії

Тема: "Чи замінять цифрові технології традиційні наукові комунікації?"

- Група 1: аргументує, що цифрові платформи є майбутнім науки
- Група 2: захищає думку, що традиційні конференції та паперові журнали залишаться ключовими

Заняття 2 Відеоконференція як телекомуникаційна технологія. Електронні наукові публікації

Завдання 1. Практика проведення відеоконференції

Хід роботи:

- Кожна група обирає тему короткої наукової презентації
- Використовує Zoom або Google Meet для презентації
- Оцінює зручність інструменту для наукової комунікації

Завдання 2. Аналіз електронних наукових журналів

Хід роботи:

- Оберіть один електронний науковий журнал
- Дослідіть процес публікації статей у ньому
- Визначте його переваги перед друкованими виданнями

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Сутність та значення науки для розвитку суспільства
2. Елементи наукової комунікації
3. Класифікація наукової комунікації
4. Система наукових комунікацій
5. Світова система наукової комунікації
6. Сутність та види та вимоги до наукових публікацій
7. Загальна структура наукової публікації
8. Оформлення та подання до друку наукової публікації
9. Сутність дисертаційного дослідження та основні вимоги до нього
10. Підготовка до написання дисертаційного дослідження
11. Структура дисертаційного дослідження
12. Поняття академічної добросерединності
13. Порушення академічної добросерединності та відповідальність за це
14. Проблема академічного плагіату.
15. Науковий апарат (категорії науки): ідея, гіпотеза, закон, теорія.
16. Характеристика суб'єктів наукової діяльності.
17. Характеристика форм наукових досліджень.
18. Розкрийте багатозначність поняття «інформація».
19. Розкрийте роль інформації в сучасному світовому розвитку.
20. Сутність та особливості інформаційного суспільства.
21. Розкрийте роль і місце комунікаційних процесів в розвитку суспільства.
22. Система наукових комунікацій.
23. Подайте характеристику ієрархічної структури системи наукових комунікацій.
24. Вкажіть закономірності та властивості системи наукових комунікацій.
25. Схарактеризуйте методи і засоби наукових комунікацій.
26. Схарактеризуйте форми наукових комунікацій.
27. Схарактеризуйте функції наукових комунікацій.
28. Інформаційні (комунікаційні) бар'єри в науці.

29. Основні процеси наукової комунікації, участь вчених та спеціалістів в них.
30. Подайте характеристику науково-дослідних інституцій.
31. Подайте характеристику наукових шкіл, вкажіть їх функції та ознаки.
32. Наукові та науково-практичні конференції як канал неформальних комунікацій.
33. Розкрийте роль бібліотек, архівів, інформаційних установ у розвитку наукових комунікацій.
34. Схарактеризуйте електронні засоби та форми професійної (наукової) взаємодії.
35. Подайте комунікаційні характеристики мережі Інтернет.
36. Розкрийте сутність неформальної наукової комунікації засобами Інтернету.
37. Особливості веб-сайту інформаційної установи як каналу комунікації.
38. Вкажіть особливості блогу інформаційної установи як каналу комунікації.
39. Подайте характеристику системи наукової інформації, вкажіть її основні цілі та складові.
40. Розкрийте роль, зміст та завдання науково-інформаційної діяльності в системі наукових комунікацій.
41. Розкрийте сутність неформальної наукової комунікації засобами Інтернету.
42. Вкажіть особливості веб-сайту інформаційної установи як каналу комунікації.
43. Вкажіть особливості блогу інформаційної установи як каналу комунікації.
44. Подайте характеристику системи наукової інформації, вкажіть її основні цілі та складові.
45. Розкрийте сутність старіння та актуалізації документів в процесі наукової комунікації.
46. Схарактеризуйте завдання органів НТІ, інформаційних центрів, реферативних служб, бібліотек, архівів.
47. Схарактеризуйте основні види інформаційного обслуговування вчених та

спеціалістів, подайте їх класифікацію.

48. Подайте характеристику процесів науково-інформаційної діяльності.

49. Схарактеризуйте проблеми науково-інформаційного забезпечення науки.

50. Схарактеризуйте поняття «етика», «наукова етика», «кодекс наукової етики», «наукова чесність», «конфлікт інтересів».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Академічна добroчесність у вищій освіті / бібліотека Миколаївського національного аграрного університету. 2023. URL: https://lib.mnau.edu.ua/03_akadem_dobroches.htm
2. Афанасьєв А. І., Жарких В. Ю. Філософія та методологія наукових досліджень : конспект лекцій. Одеса : Одеська політехніка, 2023. 115 с. URL: <https://surl.lu/dsnckw>
3. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях) : навчальний посібник. Суми : СНАУ, 2020. 220 с. URL: https://agro.snaau.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/20201113_100711.pdf
4. Навігатор по веб-ресурсам для аспірантів та науковців : вебліографічний покажчик / уклад. О. О. Цокало, Д. В. Ткаченко ; за ред. О. Г. Пустова. Миколаїв : МНАУ, 2020. 52 с. URL: https://lib.mnau.edu.ua/info5/2020/Navigator_aspirant_2020.pdf
5. Наука в Україні. URL: <https://nauka.gov.ua>
6. Наукові комунікації у фаховій діяльності : навчальний посібник / С. В. Литвинська, О. Ю. Приходько, А. В. Сібрук та ін. Київ : Талком, 2024. 134 с. URL: <https://er.nau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c6b9a99e-7e29-40da-890b-550dc7414f7a/content>
7. Підготовка наукових публікацій та презентація результатів наукових досліджень : конспект лекцій. Київ : ІСЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 64 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/dfaebca3-10a3-4e46-88e4-380f695669b9/content>
8. Приклади складання списку використаних джерел за ДСТУ 8302:2015 та APA Style (7th Edition) / уклад. О. О. Цокало, Д. В. Ткаченко. Миколаїв : МНАУ, 2023. 27 с. URL: <https://lib.mnau.edu.ua/info5/2020/apa-prikлади-2023.pdf>
9. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII : станом на 9 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

- 10.Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII : станом на 15 листоп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
- 11.Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII : станом на 9 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
- 12.Самсонов В. В., Сільвестров А. М., Тачиніна О. М. Методологія наукових досліджень та приклади її використання : навчальний посібник. Київ :НУХТ, 2022. 385 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/2e87cf56-8154-4565-9392-2e34b0f60356/content>
- 13.Технологія використання електронних систем управління бібліографічною інформацією : метод. рек. / уклад. О. О. Цокало, Д. В. Ткаченко ; ред. О. Г. Пустова. Миколаїв : МНАУ, 2020. 40 с. URL: https://lib.mnau.edu.ua/info5/2020/biblogr_men_2020_web.pdf
- 14.Ярошенко Т. О., Жарінова А. Г. Наукове цитування: історичний і теоретичний ландшафт. *Наука та наукознавство*. 2023. № 3 (121) С. 41–67. URL: <https://doi.org/10.15407/sofs2023.03.041>
- 15.Google академія. *Google Scholar.*
URL: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>
- 16.Research4Life. URL: <https://www.research4life.org/>
- 17.ScienceDirect. URL: <https://www.sciencedirect.com/>
- 18.Scopus. URL: <https://www.scopus.com>
- 19.Springer Nature Link. URL: <https://link.springer.com/>
- 20.Web of Science. URL: <https://www.webofscience.com>

Навчальне видання

СУЧАСНІ ТРЕНДИ НАУКОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

Методичні рекомендації

Укладач: **Федосєєва Ганна Степанівна**

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 2,0
Тираж 50 прим. Зам. №

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'екта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.